

Europees Hof laakt andermaal schending expressievrijheid in Turkije

Turkije is nog maar eens veroordeeld door het Hof Mensenrechten wegens schending van het recht op politieke expressievrijheid.

Aanleiding tot de zaak E.K. tegen Turkije was de veroordeling van een mensenrechtenactiviste tot 2 jaar en 6 maanden gevangenisstraf en daarbovenop een fikse geldboete wegens het vermeend openlijk steunen van de Koerdische P.K.K. en het ondermijnen van de integriteit en de eenheid van de Turkse Staat. Zowel in een dagbladartikel als in een boek dat door E.K. was uitgegeven, werd melding gemaakt van systematische schending van de mensenrechten. Opmerkelijk is dat het dagbladartikel de letterlijke weergave was van een lezing door E.K. tijdens een hoorzitting in het Belgisch parlement. In die tekst leverde E.K. als woordvoester van de Liga voor Mensenrechten scherpe kritiek op de Turkse overheid en gaf zij een overzicht van een lange lijst van moorden en verdwijningen in Zuid-oost-Turkije in het voorjaar van 1993.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens beoordeelde unaniem de veroordeling van E.K. strijdig met artikel 6, 7 en 10 van het EVRM, onder andere rekening houdende met het feit 'que l'article litigieux paru dans le quotidien Özgür Gündem est un exposé présenté au Parlement belge par la requérante en sa qualité de secrétaire de la section d'Istanbul de l'Association des Droits de l'Homme.'

In het arrest van 7 februari 2002 herhaalt het Hof zijn vaste rechtspraak omtrent het belang van de expressievrijheid in een democratische samenleving, met de nadruk op de vrijheid van het politiek debat in verband met aangelegenheden van publiek belang. Ook het recht op informatie van het publiek en de rol van de pers worden beklemtoond. Het Hof laat opmerken dat hoewel bepaalde passages in het dagbladartikel bijzonder scherp geformuleerd zijn en een zekere vijandigheid laten blijken ten opzichte van de Turkse overheid 'ils n'incitent pas pour autant à l'usage de la violence, à la résistance armée, ni au soulèvement, ce qui semble, aux yeux de la Cour, un élément essentiel à prendre en considération.' Het Hof verwijst nadrukkelijk naar het feit dat de tekst van het krantenartikel de weergave is van een tussenkomst tijdens een hoorzitting in het Belgisch parlement, een politiek forum waar E.K. als mensenrechtenactiviste een duidelijk standpunt innam. Rekening houdende ook met de bijzondere strengheid van de strafmaat (2 jaar gevangenisstraf) is het Hof van oordeel dat de eerste veroordeling van E.K. een schending inhoudt van artikel 10 EVRM.

Terrorisbestrijding en politieke expressievrijheid

Voor de tweede veroordeling van E.K., als uitgever van het boek, volgt het Hof een analoge redenering. Beklemtoond wordt dat het boek de neerslag is van de referaten van een in Parijs gehouden internationaal congres onder het thema: 'De Koerden: mensenrechten en culturele identiteit'. In een cruciale overweging stelt het Hof dat 'la Cour ne voit rien qui, dans les passages suscités de l'article litigieux, puisse passer pour un appel à la violence, au soulèvement ou à toute autre forme de rejet des principes démocratiques. Il y est certes question du droit à l'autodétermination du peuple kurde. Pour la Cour, le fait qu'un tel

projet politique passe pour incompatible avec les principes et structures actuels de l'Etat turc ne le rend pas contraire aux règles démocratiques. Il est de l'essence de la démocratie de permettre la proposition et la discussion de projets politiques divers, même ceux qui remettent en cause le mode d'organisation actuel d'un Etat, pourvu qu'ils ne visent pas à porter atteinte à la démocratie elle-même.' Het Hof erkent wel het belang dat gemeoid is met de bestrijding van het terrorisme, maar is toch van oordeel dat de Turkse overheid in voorliggende zaak de politieke expressievrijheid te verregaand aan banden heeft gelegd. Het Hof benadrukt ook het recht van het publiek om terzake geïnformeerd te worden: 'Toutefois, il apparaît à la Cour qu'en l'espèce, les autorités nationales n'ont pas suffisamment pris en compte le droit du public de se voir informé d'une autre manière de considérer la situation dans le Sud-Est de la Turquie, aussi désagréable que cela puisse être pour elles.'

De beide veroordelingen van E.K. zijn volgens het EHRM een schending van artikel 10 E.V.R.M. In geen van beide gevallen was de bestraffing 'nodig in een democratische samenleving'. Eveneens met unanimité stelde het Hof overigens ook een inbreuk vast op artikel 6 en 7 EVRM. De schending van artikel 6 heeft te maken met het feit dat E.K., als burger en mensenrechtenactiviste, veroordeeld werd door een rechtscollège waarin een militair rechter zetelde, waardoor de schijn van onpartijdigheid in onvoldoende mate was gegarandeerd. De inbreuk op artikel 7 EVRM betreft het feit dat E.K. als

verantwoordelijke uitgever was veroordeeld tot een gevangenisstraf, daar waar de Turkse wetgeving enkel de mogelijkheid van een gevangenisstraf stipuleert voor de hoofdredacteuren en uitgevers van periodieke geschriften, zoals kranten en tijdschriften. De veroordeling tot een gevangenisstraf van de uitgever van een boek beschouwt het EHRM als een analogische interpretatie van de strafwet, een bestraffing bijgevolg in strijd met het beginsel *nulla poena sine lege*.

Met het arrest van 7 februari 2002 geeft het Europees Hof van Straatsburg andermaal uiting aan het belang dat de politieke expressievrijheid toekomt in een democratische samenleving. In het kader van terrorismebestrijding kunnen bijzondere restricties zeker verantwoord worden, met name als wordt aangezet of opgeroepen tot gewapende strijd of tot gewelddadige aanslagen. Maar voor het overige kunnen beperkingen op de expressievrijheid en op het activisme voor mensenrechten maar moeilijk gelegitimeerd worden vanuit het perspectief van het EVRM. Het arrest in de zaak E.K. tegen Turkije is met andere woorden een arrest met een bijzondere actualiteitswaarde nu in navolging van de V.S. ook in Europa de strijd tegen het terrorisme een aantal fundamentele rechten dreigt in te perken...

Dirk Voorhoof

Hof Mensenrechten, E.K. t. Turkije, 7 februari 2002, <http://www.echr.coe.int>

© Photo News

KLUWER

partners in kennis

Kernredactie:

Rogier de Corte (hoofdredacteur), Flip Voets (eindredacteur), Karlijn Nijs (redacteur), Ruth Boone (redacteur)

Redactiecomité:

Willy van Eeckhoutte (voorzitter), Antoine Doolaege (ondervoorzitter), Serge Gutwirth, Patrick Humblet, Mark Lambrechts

Vaste medewerkers:

Luc Arnou, Dominique Blommaert, Eva Brems, Eric Brewaeys, Paul De Hert, Luc Demeyere, Filip Dorsssemont, Bernard Hubeau, Edwin Jacobs, Frank Judo, Egbert Lachaert, Dirk Leestmans, Sabien Lust, Dirk Scheers, Kim Swerts, Anne-Marie Van den Bossche, Wouter Vandenhoele, Eva Van Hoorde, Ann Verbist, Gerd Verschelden, Dirk Voorhoof

Fotografie:

Elisabeth Broekaert, Diégo (Hypno Visuals), Eddy Fliers, Sven Schoukens

Uitgever:

Danny Ballet

Redactieadres:

Kluwer
De Juristenkrant
Ruth Boone,
Santvoortbeeklaan 21-25,
2100 Deurne,
Tel.: 03/360 04 87
Fax: 03/360 02 21
E-mail: juristenkrant@wkb.be

Prijzen

(incl. BTW en verzendkosten)
Jaarabonnement 2002: € 34 (1 372 fr.)
(JVJ-leden betalen ook € 34, maar krijgen € 10 korting op het JVJ-lidgeld)
Info secretariaat JVJ: Yolanda Vanden Bosch, tel. 03/248.65.61 en fax. 03/248.09.75)

Klantenservice Kluwer Uitgevers:

Tel.: 0800/14 500 (gratis nummer)
Fax: 0800/17 529 (gratis nummer)
e-mail: info@kluwer.be

Adreswijziging:

Bij wijziging van adres, een verbeterd adresetiket terugzenden a.u.b.

Advertenties:

Reclameereg:
Kluwer Business Press
Kouterveldstraat 2
1831 Diegem
Tel.: 0800/30 145 (gratis nummer)
Tel.: 02/402 77 80
Fax: 02/723 15 94
E-mail: kbp@kluwer.be
Advertising Manager:
Chris Lens

Verantwoordelijke uitgever:

Herman Jongeling, Kouterveld 2,
1831 Diegem

Behoudens de uitdrukkelijk bij Wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder uitdrukkelijk voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever.

